

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa liitteenä olevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelma sisältää kohdassa Ikäystävällisyyden edistäminen useita kirjauksia väestön ikääntymiseen ja sen tuomaan yhteiskunnalliseen muutokseen varautumiseen. Uudistusten ensimmäinen vaihe, erityisesti iäkkäiden henkilöiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoitus, toteutettiin kesäkuussa 2020 hyväksytyllä lailla 565/2020.

Iäkkäiden palvelujen uudistamista koskevan lainsäädännön kokonaisuuden täydentävässä toisessa vaiheessa pohjana ovat perhe- ja perustalvulinisteri Krista Kiurun 29.8.2019 asettaman iäkkäiden henkilöiden palvelujen uudistustyöryhmän raportti, joka julkaistiin 19.5.2020, sekä siitä kesän 2020 lausuntokierroksen aikana saatu lausuntopalvute. Työryhmän tavoitteena oli turvata iäkkäille henkilöille laadukkaat, yhdenvertaiset ja kustannustehokkaat palvelut sekä vahvistaa palvelujen laatua, sekä tarpeenmukaista ja yhdenvertaista saatavuutta. Toisen vaiheen uudistuksen keskeisimmiksi teemoiksi tunnistettiin raportissa iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuuden edistäminen, iäkkäiden hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen kokonaisuuden selkeyttäminen sekä kotiin annettavien palvelujen laadun ja saatavuuden parantaminen.

Tavoitteet

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annettua lakia (vanhuspalvelulaki), sosiaalihuoltolakia ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä yksityisistä sosiaalipalveluista annettua lakia.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman kirjausten mukaisesti vahvistaa kotihoidon resursseja ja laatua sekä kehittää asumisen välimuotoisia ratkaisuja ja tehostaa omavalvontaa sekä ottaa käyttöön teknologisia ratkaisuja iäkkäiden henkilöiden kotiin annettavissa palveluissa. Tavoitteena on myös selkeyttää tehostetun palveluasumisen ja muun palveluasumisen välistä eroa sekä asiakkaan ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon tarpeisiin vastaavien sosiaalihuoltolain palvelujen kokonaisuutta.

Esityksessä ehdotetaan vanhuspalvelulakiin informatiiviset säännökset asumisen strategisesta suunnittelusta ja ennakoinnista sekä säännös iäkkäiden pitkäaikaisen ympärivuorokautisen sosiaalihuollon laitoshoidon poistamisesta. Lisäksi täsmennettäisiin säännöksiä palvelusuunnitelmasta, päätöksenteosta, kotihoidon henkilöstön riittävydestä, johtamisesta sekä omavalvonnasta.

Kotiin annettavia palveluja ja asumispalveluja koskevat muutokset ehdotetaan tehtäväksi sosiaalihuoltolakiin ja ne koskisivat kaikkia lain soveltamisen piiriin kuuluvia asiakasryhmiä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kotiin annettavien palvelujen kokonaisuutta sekä säädettäisiin tukipalveluista sosiaalipalveluna. Lakiin lisättäisiin säännökset turvapalvelujen toteuttamisesta, kotikäyntien suunnittelusta ja kotihoidon toteuttamisesta sekä asumispalvelujen toteuttamisesta. Johtamista ja omavalvontaa koskevia säännöksiä vahvistettaisiin.

Kotihoidon laadun ja riittävyyden varmistamiseksi sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamisesta ja toimenpiteistä työvoiman vajaukseen puuttumiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää jakelussa mainittuja tahoja antamaan lausuntonsa valmistellusta luonnoksesta hallituksen esitykseksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään jättämään osoitteessa lausuntopalvelu.fi. Lausunnossa tulee mainita säädösvalmisteluhankkeen tunniste (VN/13519/2021). Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Kysymysten jälkeen on varattu tila lyhyille perusteluille tai muille huomioille. Toivomme muutosehdotusta pykälään tai pykälän perusteluihin, jos olette eri mieltä esityksen ehdotuksesta.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi

Aikataulu

Lausuntoaika on 10.6.-27.8.2021.

Valmistelijat

Hallitusneuvos Jaana Huhta, jaana.huhta@stm.fi
Neuvotteleva virkamies Satu Karppanen, satu.karppanen@stm.fi
Hallitusneuvos emerita Riitta Kuusisto
Suunnittelija Kaarina Tuokko, kaarina.tuokko@stm.fi

Liitteet:

[2 vaiheen HE_lausuntoversio.pdf](#) - Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta.

[2 vaiheen HE_lausuntoversio_sv.pdf](#) - Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av socialvårdslagen, lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre och vissa lagar som har samband med dem

[Vaikutusarvioinnin taustamuistiot.pdf](#)

Jakelu:

Akuuttigeriatrian yhdistys SAGY
Attendo Oy
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Ensi- ja turvakotien liitto
Esperi
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystyöpiiri
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Finfami ry
Folkhälsan
Folktinget
Helsingin Diakonissalaitoksen Hoiva Oy
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Helsingin yliopisto
Helsingin yliopisto
Helsingin yliopisto
Helsingin yliopisto
Hoitokoti Päiväkumpu Oy
Huoltaja-säätiö
Hyvinvointiala HALI ry
Hämeenlinnan kaupunki
Ihmisoikeuskeskus
Ikaalisten kaupunki

Ikäinstituutti
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Iso / sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Suomen yliopisto
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Joensuun kaupunki
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän yliopisto
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Socom Oy / sosiaalialan
osaamiskeskusten johtajat
Kansallinen kokoomus r.p
Kansaneläkelaitos
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Koske ry / sosiaalialan osaamiskeskusten
johtajat
Kolarin kunta
Korkein hallinto-oikeus
KT Kuntatyönantajat
Kuopion kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Lapsioikeusjuristit
Lastensuojelun Keskusliitto
Liike Nyt r.p.
Liikenne- ja viestintäministeriö
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
LUT-yliopisto
Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus, Sosiaalitaito Oy /
sosiaalialan osaamis-keskusten johtajat
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Mannerheimin lastensuojeluliitto
Mehiläinen
Muistiliitto
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Oulun kaupunki
Palliativisen hoidon yhdistys
Palliativisen lääketieteen yhdistys
Palvelukoti Saarela Oy
Perussuomalaiset r.p
Perusturvakuntayhtymä Karviainen
Pihlajalinna Terveys Oy
Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus, Sonet Botnia / sosiaalialan
osaamiskeskusten johtajat
Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Pohjois-Suomen hallinto-oikeus

Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Poske / sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat
Porin kaupunki
Porvoo kaupunki - Borgå stad
Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymä
Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus, Socca / sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat
Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä
Riihimäen kaupunki
Rovaniemen kaupunki
Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus, Finlandssvenska Kompetenscentret Ab / sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat
Saamelaiskäräjät
Salon kaupunki
SAMS–Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Sininauhaliitto
Sisäministeriö
Sodankylän kunta
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Sosiaalialan osaamiskeskus Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja Satakunnassa, Pikassos / sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat
Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos / sosiaalialan osaamiskeskusten johtajat
Sosiaalijohto ry
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Suomen Geriatri ry
Suomen Geronomiliitto ry
Suomen Keskusta r.p.
Suomen Kristillisdemokraatit r.p.
Suomen Kuntaliitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen ruotsalainen kansanpuolue r.p.
Suomen Senioriliike
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.p.
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto
Tasa-arvovaltuutettu
Tehy ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Terveys- ja sosiaalialan yrittäjät TESO ry
Turun kaupunki - Åbo stad
Turun yliopisto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Valtakunnallinen kansanterveystyön johtajaverkosto
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto SOSNET
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry

Vanhustyön keskusliitto
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Vasso Oy / sosiaalialan
osaamiskeskusten johtaja
Vasemmistoliitto r.p.
Vihreä liitto r.p.
Wilhelmiina Palvelut Oy
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan organisaatio

Lausunnonantajan organisaatio

- Kunta tai kuntayhtymä**
- Valtion viranomainen
- Järjestö
- Palveluntuottaja
- Muu

Sosiaalihuoltolaki

Toivomme, että kiinnitätte lausunnossanne erityisesti huomiota seuraaviin sosiaalihuoltolakia koskeviin muutoksiin:

1. Ovatko kotiin annettavia palveluja koskevat säännökset (19 §, 19 a § ja 19 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

- Kyllä**
- Ei

2. Kotihoitoa ehdotetaan järjestettäväksi vuorokaudenajasta riippumatta (19 §:n 3 mom.). Onko tämä mielestänne kannatettava ratkaisu?

- Kyllä**
- Ei → Asia on hyvä, mutta on huomioitava maantieteelliset haasteet ja käytössä olevat resurssit, jotka voivat hankaloittaa toteutusta.**

3. Ovatko ns. tavallista palveluasumista koskevat säännökset (21 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

- Kyllä**
- Ei

4. Onko tavallista palveluasumista koskeva pykälä tarpeeksi selkeästi muotoiltu? Jos ei, miten sitä voisi muuttaa?

- Kyllä**
- Ei

5. Ovatko hoiva-asumista koskevat säännökset (21 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

- Kyllä**
- Ei

6. Löytyisikö tehostettu palveluasuminen –termin korvaajaksi jokin parempi ehdotus kuin hoiva-asuminen? Mikä? **Hoiva-asuminen on hyvä termi.**

7. Ovatko ehdotetun hoiva-asumispykälän palvelun saantikriteerit tarkoituksenmukaisia ja tarpeeksi selkeitä? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

- Kyllä**
- Ei

8. Ovatko turvapalvelun toteuttamista koskevat säännökset (46 a §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

- Kyllä**
- Ei

9. Pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vai riittääkö että hän on koulutuksensa ja kokemuksen perusteella sopiva, kuten lakiesityksessä ehdotetaan (46 a §)?

- Kyllä
- Ei → kysymykseen ei voi vastata vain kyllä tai ei. Jos tarkoituksena on ollut kysyä, pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vastaus on, että ei tarvitse. Liittyy henkilöstön saatavuuteen ja riittävyyteen.**

10. Ovatko kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamista koskevat säännökset (46 b § ja 49 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

- Kyllä**
- Ei → Säännös on periaatteessa hyvä. Henkilöstön saatavuuteen ja riittävyyteen liittyvät ongelmat pitäisi ratkaista ensin tai samanaikaisesti kun lainsäädännöllä asetetaan palvelujen järjestäjälle uusia velvoitteita mm. mitoituksen suhteen. Kyseessä on suurempi valtakunnallinen ongelma, sillä nykyisellään ei ole olemassa riittävästi koulutettu henkilökuntaa kotihoidon tehtäviä varten.**

11. Ovatko ns. hybridiasumista koskevat säännökset (46 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

- Kyllä**
- Ei

Vanhuspalvelulaki

Toivomme, että kiinnitätte lausunnossanne erityisesti huomiota seuraaviin vanhuspalvelulakia koskeviin muutoksiin:

12. Onko mielestänne pitkäaikaisen laitoshoidon lakkauttaminen sosiaalihuollon yksiköissä iäkkäiden osalta onnistunut ratkaisu (14 §, 14 a §, 15 b §)?

- Kyllä → asiakkaiden yhdenvertaisuus asiakasmaksuissa ja järjestämiskustannusten jakautuminen sekä kunnille että valtiolle. Siirtymäajan pituus saattaa aiheuttaa haasteita.**
- Ei

13. Onko lakiehdotuksessa esitetty palvelusuunnitelman sisällön täsmentäminen tarpeellista (16 §)?

- Kyllä**
- Ei

14. Onko lakiehdotuksessa esitetty omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen tarpeellista (17 §)?

- Kyllä
- Ei → täsmennys jää epätarkaksi. Tarkoitetaanko omatyöntekijällä palveluohjaajaa vai esim. hoidossa mukana olevaa lähihoitajaa, joka toimii asiakkaan omahoitajana? Jos tarkoitetaan omahoitajaa, niin onko lähihoitajan tehtävänkuvasta muodostumassa liian vaativa.**

15. Onko lääkehoidon toteuttamista koskeva säännös mielestänne onnistunut (20 §:n 1 mom.)?

- Kyllä
- Ei → pitäisi ilmaista täsmällisemmin, että mikä on riittävä lääkehoidon koulutus ja osaaminen. Teknologian hyödyntämisen mahdollisuus pitäisi huomioida.**

16. Onko mielestänne kannatettavaa, että seurantayhteenvedot julkaistaisiin toimintayksikkökohtaisina (24 a §)?

- Kyllä**
- Ei

Koko lakipakettia koskevat kysymykset

17. Mitä haasteita näette säännösten toimeenpanossa? Onko lakiesityksellä riskejä?

Henkilöstön saatavuuden turvaaminen on riski, kun kunnalle asetetaan uusia velvoitteita palveluiden järjestämiseen.

18. Millaista tukea toivotte toimeenpanoon?

19. Mitä muuta haluaisitte lausua esityksestä?

Koivisto Taru
Sosiaali- ja terveysministeriö

Tuokko Kaarina
Sosiaali- ja terveysministeriö